

mobile
2020

Svakodnevno bicikljanje - ukratko

Prvo izdanje, travanj 2013.

www.mobile2020.eu

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

IMPRESUM

Priprema (urednici i autori):

Ingrida Bremere - Baltički forum za okoliš (Baltic Environmental Forum - BEF) Latvija

Petra Brandelek, Bojan Slišković - Regionalni centar zaštite okoliša za Srednju i Istočnu Europu, Ured u Hrvatskoj

Na temelju informacija prikupljenih od strane mobile2020 projektnih partnera:

Baltički forum za okoliš - Estonija i Latvija

Atgaja zajednica - Litva

Regionalni centar zaštite okoliša za Srednju i Istočnu Europu - Poljska, Češka, Mađarska, Slovačka, Slovenija, Hrvatska, Bugarska i Rumunjska

Ovo izvješće je razvijeno u okviru projekta mobile2020

www.mobile2020.eu

Ova brošura predstavlja uređeni materijal iz raznih izvora o planiranju i promociji bicikliranja i vlastite rezultate iz kontinuiranih istraživanja.

Bilo kakvo umnožavanje ili korištenje materijala iz ove brošure, kao što su fotografije, ilustracije, dijagrami ili tekstovi nije dopušteno bez pisanog odobrenja.

Voditelj projekta

Matthias Grätz

Baltički forum za okoliš Njemačka e.V.

Osterstraße 58

D-20259 Hamburg

Dipl.Geogr. Matthias Grätz

www.bef-de.org

Isključiva odgovornost za sadržaj ove publikacije leži na autorima. Publikacija nužno ne odražava mišljenje Europske unije. Ni EACI niti Europska komisija nisu odgovorni za bilo kakvu uporabu informacija sadržanih u publikaciji.

Zagreb, travanj 2013.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	3
I. UVOD.....	4
II. KAKO POČETI.....	6
III. PONUDA BIKIKLISTIČKIH USLUGA.....	8
IV. PROMOCIJA BIKIKLIZMA.....	9
V. INFORMACIJE O BIKIKLIZMU U HRVATSKOJ.....	10
VI. IZVORI ZA DALJNJE ČITANJE.....	17

Biciklizmom do ugodnijeg života u gradovima

Predgovor

Ovom brošurom želimo pružiti pomoć i dati inspiraciju ponajprije stručnjacima koji se bave pitanjem biciklizma u gradovima: urbanistima, članovima gradskih odbora i vijeća, ali i drugim zainteresiranim stranama koje smatraju bicikl sredstvom svakodnevnog prometovanja.

Odluka ljudi da počnu koristiti bicikl kao svakodnevno prijevozno sredstvo nije potaknuta samo infrastrukturnim rješenjima. Stoga smo razmatrali značaj bicikla kao sredstva prometovanja za osobnu upotrebu te o njegovim koristima za grad, kao i integraciju biciklizma u urbano planiranje. Za poticanje praktične provedbe biciklističkih aktivnosti u gradovima promišljali smo na koji je način najbolje započeti pojedine aktivnosti, koje biciklističke usluge treba nuditi te koje su promotivne aktivnosti najprikladnije.

Kroz stranice ove brošure upućivat ćemo Vas na izvore za daljnje čitanje, a koji nude primjere najboljih praksi za implementaciju. U tiskanim unutarnjim stranicama možete pronaći informacije o relevantnim tijelima i organizacijama koje su uključene u promicanje biciklizma u Hrvatskoj.

Ova brošura je pripremljena u okviru IEE projekta mobile2020.

Nadamo se da će Vam biti od koristi!

1. Uvod

Zajednica ugodna za život je ona koja omogućuje razne načine putovanja i stanovnicima i posjetiteljima: pješacima, biciklistima i javnom prijevozu je dan isti prioritet u okruženju ulice kao što je dan korisnicima motornih vozila. U praksi, automobil ne ispunjava sve naše potrebe za kretanjem. Čak i tamo gdje je motorni promet prihvatljiv u smislu propusnosti, upotreba privatnih motornih vozila još uvijek je nešto čijem smanjenju treba težiti u interesu kvalitete zraka, energetske uštede, dostupnosti i kvalitete boravka u naseljima.

4

Kombinacijom mjera za promicanje hodanja, vožnje biciklom i javnog prijevoza, gradovi mogu uspješno smanjiti stopu korištenja automobila. Ako se korisnicima automobila ponude atraktivne mogućnosti, posebice za putovanja na kratkim udaljenostima, oni mogu iskusiti puno prednosti i za sebe i za svoju zajednicu. Putovanja na udaljenostima do 5 km prikladnija su za hodanje i vožnju biciklom nego za korištenje automobila. Ključne prednosti su ove:

- Vožnja biciklom može biti učinkovita za poboljšanje sigurnosti u prometu, a kao aktivni način prijevoza nudi učinkovit “protuotrov” štetnim zdravstvenim učincima sjedilačkog načina života;
- Odrasli (u dobi od 18-65 godina) trebaju prakticirati najmanje 150 minuta vježbanja umjerenog intenziteta tjedno. Hodanje ili vožnja bicikla u tom kontekstu se vidi kao umjerena tjelesna aktivnost, pogodna za postizanje preporučene razine aktivnosti .
- Vožnja biciklom i hodanje bitni su za razvoj motoričkih vještina i orijentacije, kao i samopoštovanje kod djece i mladih;
- Troškovi parkiranja automobila znatno su veći u odnosu na korištenje parkirališta za bicikle;
- Vožnja biciklom „stvara“ prostor: 7-9 bicikala može stati na jedno parkirališno mjesto za automobil ;
- Vožnja biciklom i javni prijevoz su prijatelji: njihovo kombinirano korištenje može biti jednostavno i praktično.

Bilo da biciklirate ili hodate tijekom čitavog trajanja putovanja ili samo dijelom, znajte da će rezultat biti koristan za Vaše zdravlje!

Koje su prednosti za Vaš grad?

Veće korištenje bicikala u gradovima može ponuditi prednosti koje su uglavnom povezane s kvalitetom života, kvalitetom okoliša i dugoročnim uštedama kroz :

- Manji broj vozila u prometu, jer sve više stanovnika odabire bicikl kao način prijevoza na posao;
- Povećana privlačnost javnog prijevoza za putnike, ako kombinacija javnog prijevoza i bicikla bude dostupna;
- Općenito poboljšanje kvalitete života u gradovima, primjerice manje zagađenje zraka, manja buka, ljepše javne površine, dok istovremeno smještaj (posebno za obitelji) postaje privlačniji;
- Ušteda prostora - na cesti i na parkiralištima, a time i smanjenje ulaganja u prometnice te mogućnost drugačijeg korištenja javnog prostora;
- Smanjenje prometa će povećati atraktivnost gradskih središta, gdje javni prostor postaje dostupan za smještaj i trgovine, kulturu i razonodu;
- Smanjeno propadanja povijesnih spomenika i smanjeni troškovi održavanja, primjerice, rjeđe čišćenje;
- Manje investicije i troškovi za tijela javne vlasti (parkirališta, održavanje, nova infrastruktura, itd.).

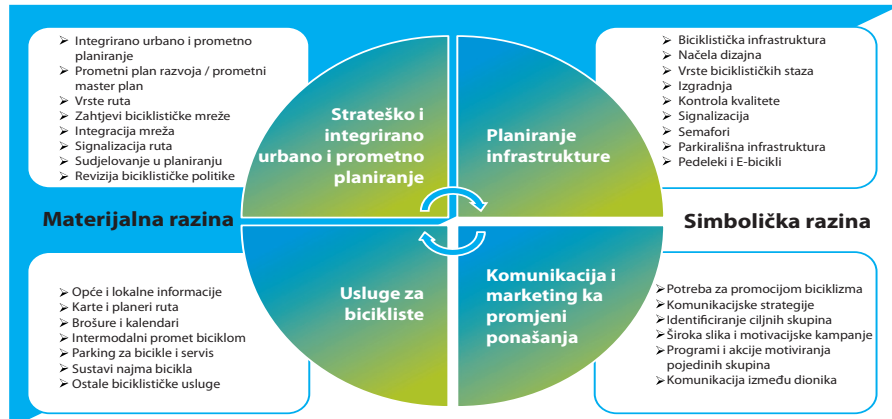
Kako je biciklizam integriran u urbano planiranje?

Uspješni biciklistički uvjeti razvijeni su kao dio integrirane prometne politike za sve vrste prijevoza i trebaju biti pojačani drugim politikama - o namjeni zemljišta, urbanom razvoju, pa čak i društveno-ekonomskim politikama, jer ti uvjeti utječu jedni na druge.

Svaki grad ima drugačiji pristup biciklizmu - neki provode samostalnu politiku biciklizma, dok drugi integriraju biciklističku politiku u druge planske dokumente npr. opće razvojne planove, prijevozne i prometne politike, itd. Grad s jakom biciklističkom kulturom obično ima dobro razvijenu infrastrukturu, opsežne sadržaje koji podržavaju veliku količinu svakodnevnih biciklista u urbanom okruženju. Međutim, važno je naglasiti kako komunikacija prema promjeni ponašanja, a s ciljem poticanja sve češćeg korištenje bicikla u gradskom prijevozu, nije podređena biciklističkoj infrastrukturi. Infrastruktura i usluge, kao i imidž i prestiž biciklizma u gradu, izraz su određene kulture mobilnosti.

Odluka ljudi da koriste bicikl kao svakodnevno sredstvo prometovanja ne ovisi isključivo o infrastrukturnim zahvatima!

Ilustracija 1 pokazuje kako je biciklistička mobilnost sustav koji sadrži čitav niz različitih elemenata, koji omogućuju adekvatno korištenje bicikla kao sredstva svakodnevnog prijevoza.

Ilustracija 1: biciklizam kao sustav koji sadrži materijalnu i simboličku razinu razmatranja (Izvor: mobile2020: Priručnik o bicikliranju uključujući planiranje i promociju (2012.))

Gradovi dobro poznati po svojoj naprednoj biciklističkoj kulturi ulažu u svakodnevni biciklizam već desetljećima, a danas postižu najvišu stopu urbanih biciklista.

2. Kako početi

Kampanje i ulaganja u biciklističku infrastrukturu neraskidivo su povezani i često se međusobno nadopunjuju. Međutim, prije bilo kakve investicije u biciklističku infrastrukturu, ključno je analizirati situaciju u vašem gradu kako bi se najbolje iskoristili postojeći resursi i stvorila odgovarajuća mreža. Mala, međusobno povezana i funkcionalna mreža biciklističkih staza i puteva promiče urbani biciklizam i predstavlja otvoreni poziv za one koji uopće ne bicikliraju ili samo povremeno bicikliraju. Cilj je usredotočiti se na područja s najviše potreba za uslugama prijevoza, ali u isto vrijeme moraju se izbjegavati fragmentacija i diskontinuitet u biciklističkoj mreži.

Svaka početna odluka o biciklističkoj mreži vezana je uz osnovnu tipologiju uporabe mreže. Dobro mjesto za početak je područje gustog gradskog prometa u središtu, primjerice područje s jednom ili više škola koje treba povezati s obližnjim stambenim četvrtima ili industrijskim ili komercijalnim područjima u blizini. Još jedna mogućnost bi bilo prometno čvorište, kao što su glavne postaje vlakova ili autobusa koje se koriste za svakodnevna putovanja.

Iskustva iz cijele Europe ukazuju na povezanost kvalitetne infrastrukture i količine biciklističkog prometa. U Kopenhagenu, izgradnja biciklističkih staza rezultirala je povećanjem biciklističkog

prometa za 18-20%. Infrastruktura, programi i uvjeti potrebni za povećanje udjela pješčenja i biciklizma dobro su poznati i ispitani u desetljećima uspješnih iskustava u mnogim europskim gradovima. Ključna poruka je kako jedinstvena strategija nije dovoljna. Kao što pokazuje i međunarodna literatura, lokalne zajednice moraju provesti potpuno integrirani paket mjera. Kampanje su sastavni dio svakog ovakvog nastojanja i u kombinaciji s izgradnjom infrastrukture mogu biti moćan alat za poticanje biciklizma.

Razvijenija biciklistička infrastruktura pozitivno je i značajno povezana s višom stopom svakodnevnog putovanja na posao biciklom.¹

Biciklom u školu

U Hrvatskoj, bicikl se još uvijek ne smatra ravnopravnim sredstvom prijevoza do i iz škole, unatoč činjenici da je udaljenost između kuće i škole često manja od 3 km. U nekim lokalnim zajednicama, vožnja biciklom do škole promiče se u kampanjama, ali inače dobiva malo ili nimalo pozornosti. Kao razlog često se navode sigurnosni problemi, iako se to pitanje može riješiti uspostavljanjem sigurne biciklističke veze između škola i obližnjih naselja. U većini zemalja Srednje i Istočne Europe, međutim, djelomično ili u cijelosti nedostaje odgovarajuća infrastruktura. Međutim, sljedeći primjeri pokazuju kako učenici putuju u školu biciklom ukoliko za to postoje odgovarajući uvjeti.

Sigurniji put u školu u Bologni, Italija

Cilj projekta Sigurniji put u školu jest razvijanje održive alternative za smanjenje prometa i onečišćenja oko škola te poboljšanje uvjeta sigurnosti za vožnju biciklom. Grad Bologna odlučio je napraviti biciklističke staze sigurnijima pomoću njihovog odvajanja od automobilske prometa i poboljšanjem sigurnosti na mjestima gdje djeca prelaze cestu. Projekt je postavio za cilj sigurne pješćake prijelaze, biciklističke staze, kružne tokove, prometne otoke i postavljanje semafora. Za više informacija molimo pogledajte stranicu projekta: http://www.civitas.eu/index.php?id=79&measure_id=461.

Kako djeca otkrivaju svijet biciklom - Projekti u njemačkim školama

Kao dio njemačke mreže sigurnosti prometa na cestama puno pažnje posvećeno je vožnji biciklom do škole. Sveobuhvatni pristup uključuje suradnju između gradskih vlasti, policije, učitelja, roditelja i neprofitnih organizacija kako bi se smanjio rizik od nesreća pri vožnji biciklom do škole. Uvedeno je nekoliko koncepata, uključujući i bicikliranje u grupama, trening za bicikliste i izradu planova naselja. Inicijativa značajno doprinosi trenutačnoj mreži od 30+ gradova. Za više informacija molimo pogledajte: http://eltis.org/index.php?id=13&study_id=2509.

1 Dill, J. & Carr, T., 2003. Bicycle Commuting and Facilities in Major U.S. Cities: If You Build Them, Commuters Will Use Them. National Research Council, Washington, DC, 1828(1), pp.116-123.

Primjena mjera mobilnosti u austrijskim školama

Schoolway.net pilot je projekt u Austriji, čiji je cilj provesti mjere mobilnosti upravljanja u školama kako bi se potaknulo djecu, roditelje i učitelje da putuju u školu biciklom i povećaju svoje samopouzdanje u prometu. U kampanji podizanja svijesti i planovima upravljanja mobilnošću sudjelovalo je 16 škola, odnosno 85.000 učenika i 5000 učitelja. Za više informacija molimo pogledajte: http://www.eltis.org/index.php?id=13&study_id=1341.

Biciklom na posao

8

Mnogi gradovi paralizirani su motornim prometom i ujutro i navečer. Kao rezultat, gradovi su bučni i zagađeni, zbog čega vozači automobila (kao i ostali sudionici u prometu) pate od dodatnog stresa koji donosi prometna gužva. Ono što čini stanje još gorim jest činjenica da u većini automobila imaju i do tri prazna mjesta. Takva prijevozna shema nije samo neučinkovita, nego je i štetna. Biciklizam, s druge strane, zahtijeva puno manje prostora, a može pomoći gradovima izbjeći prometne gužve ili smanjiti površinu koja se koristi za ulice.

Sheme 'biciklom na posao' i 'biciklom u školu' postaju prioriteti. Promjena mobilnosti zaposlenika ne zahtijeva nužno velike financijske poticaje: dapače, manji poticaji mogu imati jednako pozitivan, u mnogim slučajevima i snažniji učinak - npr. osigurana parkirna mjesta na radnim mjestima, posebni ormarići ili sobe za odjeću u hladnom dijelu godine. Putovanje biciklom na posao postala je raširena praksa u mnogim zemljama i gradovima diljem Europe.

Na sastanak biciklom, Linz, Austrija

Projekt nastoji potaknuti zaposlenike lokalne uprave grada Linza da povećaju korištenje bicikala prilikom odlaska na sastanke u gradu. Tijekom pilot projekta nekoliko odjela (oko 400 zaposlenih) lokalne uprave dobilo je bicikle na raspolaganje, kao i pristup tuševima i ormarićima u garaži u Gradskoj vijećnici. Svaki ured imao je po tri bicikla, parkirana na novosagrađenom biciklističkom parkiralištu koje je napravljeno pretvaranjem parkirnih mjesta za automobile u parkirna mjesta za bicikle. Inicijativa je bila uspješna, nakon čega su napravljeni planovi za pretvaranje većeg broja parkirnih mjesta u novo skladište za bicikle, koje je na raspolaganju svim zaposlenima (njih oko 2.500 u administraciji). Za više informacija molimo pogledajte: http://www.eltis.org/index.php?id=13&study_id=1416.

Izvor: <http://www.eltis.org>

Kampanja Biciklom na posao

Nakon mnogo godina, kao poveznica za promociju biciklizma u Zapadnoj Europi, kampanja Biciklom na posao nalazi svoju primjenu i u regiji Srednje i Istočne Europe (2012. godine obilježena je druga godišnjica kampanje u Češkoj). Cilj kampanje jest potaknuti tvrtke i zaposlenike da podrže odgovornu mobilnost, na način da ostave svoje automobile kod kuće i počnu putovati na posao biciklom. Zaposlenici se obično natječu u malim timovima kako bi se povećala udaljenost

koju su prolazili kroz određeno vrijeme. U nekim naprednijim zemljama, poput Danske, kampanja uključuje dva posto stanovništva. U Češkoj, organizatori nude biciklističko savjetovanje i stručnu pomoć (npr. izgradnju infrastrukture, poticajne programe, i sl.) uz besplatno sudjelovanje tvrtki.

Intermodalni biciklizam

Intermodalni biciklizam odnosi se na komponentu intermodalnog transporta. Promocija intermodalnosti znači lakše korištenje više načina prijevoza tijekom jednog putovanja.⁵ Intermodalni biciklizam povezuje svakodnevno korištenje bicikla s ostalim načinima javnog prijevoza. Podupire vožnju biciklom u školu i na posao, no istovremeno potiče i ostale aktivnosti poput odlaska u kupnju, na izlet, itd. Općenito, koncept intermodalnog bicikliranja će se vjerojatnije koristiti na većim udaljenostima, npr. putovanja u grad i iz grada, ili na širem području grada (iz predgrađa u središte). Inicijative koje promiču intermodalnost uključuju “bike & ride” ili “ride & bike” sheme, što znači kombiniranje bicikla s javnim prijevozom tijekom putovanja. Ključni preduvjet je dobra integracija biciklističke infrastrukture u ostatak transportne mreže. Tek tada se intermodalni biciklizam može smatrati inovativnim i učinkovitim načinom prijevoza.

U potrazi za optimalnom mješavinom

Gledani zasebno, ni biciklizam niti javni prijevoz nisu optimalan način prijevoza zbog njima svojstvenih ograničenja. Međutim, njihovim kombiniranjem stvara se savršena prometna mješavina kojoj individualni, motorizirani promet ne može konkurirati. Biciklizam u potpunosti uklopljen u shemu javnog prijevoza više nije iznimka. Mnoge zemlje Zapadne Europe davno su predvidjele težnju za intermodalnošću. U kombinaciji, biciklizam i javni prijevoz omogućuju putovanja od vrata do vrata, kao i putovanja na velike udaljenosti. Ipak, takva kombinacija može biti funkcionalna samo ako je osigurano dovoljno parkirališnih mjesta. Izazove treba rješavati i

kroz poboljšanje i preoblikovanje ruta javnog prijevoza, čime infrastrukturna mreža postaje mnogo dostupnija i bolje povezana s vlakovima, autobusima i park & ride postajama.

Bilo pomoću ulaganja u infrastrukturu ili putem kampanja osmišljenih kako bi privukle što više biciklista, multimodalnost bi trebala biti temeljni koncept daljnjeg razvoja biciklizma. Integriranje biciklista u sadašnje prometne sustave te suzbijanje beskrajnog nametanja motoriziranog prometa na kraju će dovesti do učinkovitijeg, zdravijeg i ugodnijeg putovanja na posao za svakoga.

3. Ponuda biciklističkih usluga

Promicanje biciklizma kao svakodnevnog načina prijevoza u gradovima znači imati na umu i usluge za bicikliste. Usluge za bicikliste uključuju sve vrste infrastrukturnih i ne-infrastrukturnih značajki koje:

- pomažu učiniti svakodnevni biciklizam lakšim i jednostavnijim;
- daju biciklistima osjećaj potpune prihvaćenosti kao dijela prometnog sustava.

Usluge je ključni faktor kada razmatramo biciklizam kao sustavni pristup!

Usluge mogu pokriti širok raspon, od informacija u brošurama i karti javnog prijevoza, integracije, sustava javnih bicikala do parkirališta za bicikle, ali ponekad to mogu biti i sitnice, kao što su učini-sam popravci, internetske ili mobilne usluge.

Sustavi javnih bicikala

Sustavi javnih bicikala primjenjuju se u gradovima u cilju proširenja i integriranja biciklizma u multimodalne transportne sustave. Međutim, postoji velik broj različitih sustava javnih bicikala s različitim tehničkim i institucionalnim značajkama. Za gradove, sustav javnih bicikala može poslužiti kao inicijalni poticaj za biciklizam kao svakodnevnu prijevozna opciju (uključujući i mogućnost intermodalnosti) koja stvara potražnju za dodatnim ulaganjima u biciklističku infrastrukturu. Korisnicima bicikala, takvi sustavi mogu pružiti priliku da isprobaju uslugu stalno dostupnih javnih bicikala koja pruža brojne prednosti, npr. prostornu fleksibilnost, jednostavan pristup biciklu bez potrebe za održavanjem i popravcima.

U posljednjih nekoliko godina javni bicikli zaživjeli su i u nekim istočnoeuropskim gradovima. Više o primjerima sustava javnih bicikala možete pročitati u Priručniku o bicikliranju uključujući planiranje i promociju izrađenom u okviru projekta **mobile2020** (2012).

Sustavi javnih bicikala mogu biti koristan dodatak postojećim sredstvima prijevoza u gradovima, ali uvođenje takvog sustava valja prilagoditi lokalnim okolnostima pojedinog grada!

Usluge parkiranja bicikala

Kada stignu na svoje odredište ili dalje koriste neki drugi način prijevoza, biciklisti moraju negdje ostaviti svoj bicikl. Iznajmljivanje parkirališta je usluga potrebna na različitim mjestima (npr. kod kuće, na radnom mjestu, sveučilištima i školama, na ulici, na postajama javnog prijevoza.)

Pružanje usluga parkiranja bicikla postaje vrlo važno pitanje daljnjeg poticanja biciklizma u gradovima.

Prilikom planiranja biciklističkih sustava u odjelima za prostorno planiranje u gradovima, važno je uzeti u obzir da usluge parkiranja mogu značiti više od jednostavnog pružanja adekvatne infrastrukture. Također je bitno znati da za pružanje usluga parkiranja ponekad treba samo malo ili nimalo infrastrukturnih mjera i da su popratne usluge također vrlo važne. O uslugama parkiranja više možete pročitati u *mobile2020: Priručnik o bicikliranju uključujući planiranje i promociju (2012)*.

4. Promocija biciklizma

Alati za gradove

Povrh racionalno-informativnih i uvjerljivih argumenata u prilog biciklizmu, za promociju biciklizma sve više se koriste i marketinške akcije, obzirom da sama infrastruktura ne donosi željeno povećanje razina biciklizma u gradovima. Danas su marketinške akcije alati za promociju biciklizma. Marketinškom se akcijom može smatrati i razrada novog koncepta uprave. Više o iskustvima s marketinškim aktivnostima u promicanju biciklizma možete pročitati na: <http://www.nationaler-radverkehrsplan.de/en/transferstelle/downloads/cye-s-07.pdf>.

Gradske biciklističke kampanje

Kampanje mogu biti učinkovit instrument za promicanje biciklizma. Takav instrument koristi se uvelike od strane lokalnih vlasti, udruga i tvrtki kako bi promijenili ponašanje i stavove odabranih ciljnih skupina u korist biciklizma. Primjeri uspješnih kampanja mogu se naći svugdje. Ovdje ćemo predstaviti iskustva iz Danske o načinima na koje su kampanje uspješno utjecale na ponašanje i stavove [izvor: Kolekcija biciklističkih koncepata 2012, www.cycling-embassy.dk]:

Aktivni angažman	Znanje nije dovoljno, sudionici moraju doći na željenu lokaciju i voziti bicikl! Iskustvo pokazuje kako je potrebno više vremena za navođenje ljudi na bavljenje biciklizmom.
Aktivno sudjelovanje	Kampanja treba ponuditi nešto što sudionici žele, i kampanja mora pokazati da postoji izbor vrijedan razmatranja.
Relevantnost	Potrebe, stanje i želje ciljane publike treba identificirati unaprijed ako želimo da se kampanja doživi kao bitna. Općenito govoreći, što je ciljna skupina homogenija, učinkovitija je komunikacija. Ako ciljate na sve, nećete pogoditi nikoga.
Neposrednost i osjećaj pripadnosti	Ciljana publika mora osjetiti da se rješava njihov izravan problem da je to njihova kampanja. Mnoge lokalne zajednice uspješno uključuju lokalne aktivnosti u nacionalne kampanje.
Uzori	Nečiji primjer može se koristiti kao prednost, odnosno, dobro je aktivno uključivati ljude koji mogu poslužiti kao uzor drugima zbog svoje osobnosti, svog rada i društvenog statusa.
Natjecanje	Svatko voli pobijediti! Natjecanje je često potreban mamac da se navede ljude da se pridruže kampanji ili aktivnostima. Nagrade su uglavnom izuzetno motivirajući čimbenik. Nagrada ne mora nužno biti velika i skupa: mamac je samo natjecanje. Nagrade, dakako, moraju biti privlačne za ciljanu publiku i biti jasno povezane s motivirajućim porukama kampanje.

Institucionalizacija i promicanje biciklizma u gradovima

Postoje interesne skupine u svakoj zemlji koji mogu pridonijeti promicanju i razvoju biciklizma. Institucionalizacija pro-biciklističke politike će uključivati suradnju nekoliko sektora uprave. Idealna situacija bila bi da politički autoritet odluči uvesti politiku u korist biciklizma, izdvoji budžet za tu politiku, organizira stručno vješt tim za obavljanje praktičnih mjera kako bi se osiguralo da se i kriteriji odabira koji promiču biciklizam primjenjuju na svim razinama uprave. Čak i ako idealna situacija i uvjeti za promicanje biciklizma nisu mogući, međutim, još uvijek je moguće uzeti u obzir bicikliste u prometnim pitanjima gradova.

Institucionalizacija i promicanje biciklizma u gradovima može poprimiti različite oblike i modele: od manje formalnih struktura do razvoja organiziranih mreža. Bez obzira na odabrani oblik i model, važno je identificirati dionike koji mogu biti aktivno uključeni u ovaj proces i stvaranje mreže za suradnju i suradnju.

5. Informacije o biciklizmu u Hrvatskoj

Kako bismo vam pomogli, uz ovu brošuru donosimo informacije o relevantnim organizacijama za promicanje biciklizma u Hrvatskoj. Brošura je dostupna u elektroničkom obliku na:

http://mobile2020.eu/fileadmin/files_hr/downloads/zute_stranice.pdf.

Europa

Zašto je biciklizam važan: biciklizam, okoliš i zdravlje	Jezik
Europska federacija biciklista www.ecf.com/manifesto	EN
VELOMONDIALfond www.velomondial.net	EN
ELTIS Portal urbane mobilnosti - razmjena informacija, znanja i iskustava u području urbane mobilnosti u Europi www.eltis.org	EN
CIVITAS Projekti o održivoj mobilnosti i biciklizmu, umrežavanju i suradnji www.civitas.eu	EN
Transport i okoliš www.transportenvironment.org	EN
Zdravstvene koristi urbanog biciklizma veće su od rizika www.newswise.com/articles/health-benefits-of-urban-cycling-outweigh-risks	EN
60+ koristi (prednosti) biciklizma www.ibike.org/encouragement/benefits.htm	EN
Biciklizam kao prijatelj okoliša i zdravlja www.cycle-helmets.com/denmark.pdf	EN

Kako započeti: Strategija, politika, planiranje, zakonodavstvo, tehnička dokumentacija, standardi	Jezik
Prometni odjel, Europka komisija http://ec.europa.eu/transport	EN

Kako započeti: Strategija, politika, planiranje, zakonodavstvo, tehnička dokumentacija, standardi	Jezik
Planovi mobilnosti EU O planiranju u gradovima http://mobilityplans.eu/index.php	EN
Blog o člancima vezanima uz biciklizam, podaci, statistike www.aviewfromthecyclepath.com	EN
AUSTROADS Udruženje predstavnika sektora cestovnog prijevoza i prometa Australije i Novog Zelanda www.austroads.com.au/bicycles	EN
Sigurnost u prometu	Jezik
Članak Nizozemskog udruženja biciklista O glavnim promjenama i poboljšanjima u sustavu biciklističkog prometa, uključujući pokazatelje za 2006. godinu www.fietsberaad.nl/library/repository/bestanden/Signing%20and%20designing%20for%20bicycle%20traffic.doc	EN
Projekt SAFECYCLE Istražite kako se infracrvena termografija može koristiti za povećanje sigurnosti biciklista. Najnapredniji pregled e-sigurnosnih aplikacija za vožnju biciklom. Komunikacijska platforma za zainteresirane dionike. Izvješaji i dokumenti za preuzimanje. www.safecycle.eu/section/news/	EN
Biciklistička infrastruktura	Jezik
PRESTO info letak Info letak o infrastrukturi fokusira se na 4 teme: Mrežne poveznice; Raskrižja i prijelazi; Parkiranje; Javni prijevoz www.presto-cycling.eu/en/policy-guidelines-a-fact-sheets/infrastructure-planning	EN
Biciklistička promocija: komunikacija, marketing, kampanje	Jezik
Europski tjedan mobilnosti Vodič najboljih praksi za događanja vezana uz mobilnost www.mobilityweek.eu/ i www.mobilityweek.eu/cities/?year=2012&country=HR	EN
Kampanja britanskih novina The Times vezana uz promociju biciklizma www.thetimes.co.uk/tto/public/cyclesafety	EN

Suradnja gradova i biciklističkih mreža	Jezik
Lokalna biciklistička mreža Danske, Biciklističko veleposlanstvo u Danskoj www.cycling-embassy.dk	EN
Suradnja gradova za promicanje biciklizma u Njemačkoj Stručnost u biciklizmu O-2/2010; www.nationaler-radverkehrsplan.de/en/	EN
Sabirnica znanja o održivoj potrošnji i proizvodnji Povezuje političare i znanstvenike osiguravajući pritom razmjenu znanja, kao i pristup najnovijim informacijama o održivoj mobilnosti. www.scp-knowledge.eu	EN
Bikestorming.org O stvaranju sustavne, globalne promjene u urbanoj mobilnosti za gradove 21. stoljeća www.bikestorming.org	EN

Hrvatska

Zašto je biciklizam važan: biciklizam, okoliš i zdravlje	Jezik
Prednosti biciklizma za zdravlje http://zdravlje.hzjz.hr/clanak.php?id=12629	HR

Kako započeti: Strategija, politika, planiranje, zakonodavstvo, tehnička dokumentacija, standardi	Jezik
Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture Uprava cestovnog i željezničkog prometa tel. 01 6169 050; fax. 01 6195 941 Prisavlje 14, 10 000 Zagreb gordana.vrlac@mppi.hr Pravilnik o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama (»Narodne novine« br. 67/08) www.cvh.hr/cvh/propisi-i-upute/pravilnici/zakon-o-sigurnosti-prometa-na-cestama/pravilnik-o-tehnickim-uvjetima-vozila-u-prometu-na-cestama.aspx Pravilnik o prometnim znakovima, signalizaciji i opremi na cestama (»Narodne novine«, br. 105/04) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/288185.html	HR

Kako započeti: Strategija, politika, planiranje, zakonodavstvo, tehnička dokumentacija, standardi	Jezik
Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati zavodi za prostorno uređenje za obavljanje djelatnosti prostornog uređenja (»Narodne novine«, broj 76/07) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/338267.html http://www.mgipu.hr/	HR
Lokalne samouprave Uz prethodno odobrenje Ministarstva unutarnjih poslova, lokalne samouprave reguliraju promet u svom području: <ul style="list-style-type: none">• Uredbom o brzini vozila, prometu pješaka, biciklista, pješačkih zona, posebnih tehničkih mjera za sigurnost pješaka i biciklista u blizini obrazovnih, zdravstvenih i drugih objekata, igrališta, kino dvorana i sl. temeljen Zakona o sigurnosti prometa na cestama• Kada se promet regulira na dijelu državne ili županijske ceste, potrebno je odobrenje od Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339713.html	HR
Zakon o prostornom uređenju i gradnji (»Narodne novine«, br. 76/2007) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/298830.html	
Zakon o sigurnosti prometa na cestama (»Narodne novine«, br. 20/90) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339713.html	HR
Zakon o javnim cestama (»Narodne novine«, br. 42/90) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_12_180_3130.html	
Kako započeti: Strategija, politika, planiranje, zakonodavstvo, tehnička dokumentacija, standardi	Jezik
Nacionalni program cestovne sigurnosti http://www.mup.hr/33.aspx	HR
Zakon o sigurnosti prometa na cestama (»Narodne novine«, br. 20/90) http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339713.html	HR
Sigurnost u prometu	Jezik
Članak Hrvatskog autokluba Klub za učenike osnovnih škola za stjecanje osnovnih znanja o prometnim i sigurnosnim propisima te bolje svladavanje umijeća vožnje biciklom. www.hak.hr/sigurnost-u-prometu/prometna-preventiva/sigurno-u-prometu	HR

Ponuda biciklističkih usluga	Jezik
BIC - Biciklistički informativno edukativni centar Tomašičeva 10 Mob. +385 95 575 8056 Mail info@mojbicikl.hr	
Portal o biciklizmu sadrži informacije o brojnim poboljšanjima i širi spektar sadržaja za bicikliste i vožnju biciklom kroz prirodu. Posebna pozornost posvećena je detaljnim opisima ruta i sadržaju koji može pomoći ljudima tijekom vožnje. www.pedala.hr/o-nama	HR
Registracija biciklističkih ruta u Hrvatskoj Registar biciklističkih ruta i pratećih sadržaja središnje je mjesto za prikupljanje, evidentiranje, obradu i i aktualizaciju podataka o biciklističkim rutama/stazama i pratećim sadržajima po Hrvatskoj. Javni pristup sadržaju registra moguć je na dva načina: Otvoreni pristup (pristup ograničenom opsegu podataka); pristup uz registraciju/prijavu (pristup širem opsegu podataka). http://biri.rute.hr/	HR
Ovdje možete pronaći detaljne informacije o biciklističkim stazama u Hrvatskoj. Posjetitelji mogu komentirati vožnju biciklom stazama i opisivati vlastita iskustva. Isto tako oni mogu pružiti savjete za budućim posjetiteljima ovog foruma. www.bicikl-portal.com/staze.html	HR
Sustav javnih bicikala d.o.o. Maceljska 4, 10000 Zagreb Tel: +385 1 6403 891 Fax: +385 1 3012 034 info@nextbike.hr www.nextbike.hr	HR
MATIS ADRIA d.o.o. Matije Gupca 41, 42209 Sračinec Tel: 042 250 150 Faks: 042 305 085 info@matis.com.hr www.matis.com.hr	HR
MIHALEC TRGOVINA d.o.o. Glavna 16 40 323 Prelog Tel: (040) 645 522 Fax: (040) 645 522 www.prodaja-bicikla.com	HR

Ponuda biciklističkih usluga	Jezik
Bicikla.com - eXtreme Shop Kavanjinova 14, Split, 21000 021/480-428 info@bicikla.com www.bicikla.com	HR
Capriolo d.o.o. Južna obilaznica bb, 31000 Osijek Tel/fax: 031/271-563 bicikli@bicikli.hr www.bicikli.hr	HR
Popis bicikl trgovina i servisa u Zagrebu http://www.bicikl.com/archives/203	HR
Trgovina i servis "BICIKLIST" Šetalšte dr. Ivše Lebovića 11, 43000 Bjelovar Tel: 043 22 00 23 e-mail: gema@bj.t-com.hr	HR

Usluge kod multimodalnih transportnih sustava	Jezik
Hrvatske željeznice - Prijevoz bicikala Mogućnost prijevoza bicikala u nekim vlakovima. Prije nego putujete - ipak provjerite. Kontakt informacije: 060 333 444 Zagreb, Ulica Antuna Mihanovića 12 www.hzpp.hr/prijevozbicikala	HR

Biciklistička promocija: komunikacija, marketing, kampanje	Jezik
Biciklistički magazin Sportske TV Biciklizam.hr je nova TV emisija o bicikliranju, emitirana na Sportskoj televiziji. Ova emisija prvenstveno će pratiti bicikliste i događaje u Hrvatskoj te promovirati biciklizam kroz prizmu sporta, rekreacije, prometa i turizma. http://biciklizam.hr	HR
Projekt: Učinimo ceste sigurnima (Hrvatski autoklub) • Projekt ima za cilj povećanje sigurnosti u prometu www.hak.hr/sigurnost-u-prometu/prometna-preventiva/ucinimo-cestesigurnima	HR

Biciklistička promocija: komunikacija, marketing, kampanje	Jezik
<p>Biciklom do informacija - Projekt Radio Studenta i Veleposlanstva Kraljevine Danske u Hrvatskoj</p> <p>Na ekološki prihvatljiv način novinar će biti u mogućnosti prikupljati informacije diljem grada, ali će također biti dio kritične mase koja zahtijeva bolju biciklističku infrastrukturu u gradu Zagrebu.</p> <p>www.fpzg.unizg.hr/index.php?q=/novosti/novosti/biciklom-do-informacije</p>	HR

Relevantne organizacije za promociju biciklizma u Hrvatskoj	Jezik
<p>Udruga Moj Bicikl</p> <p>Obrazovne aktivnosti, prezentacije i predavanja u školama, štandovi za građanstvo, suradnja s gradskim vlastima i Prometnim fakultetom u Zagrebu, lobiranje za uvođenje biciklističkog prijevoza u hrvatskim gradovima.</p> <p>Tomašićeva 10, Zagreb, Hrvatska +385 95 575 8056 info@mojbicikl.hr http://www.mojbicikl.hr</p>	HR
<p>Udruga Sindikat biciklista</p> <p>Sindikat biciklista je udruga čiji je osnovni cilj afirmirati pedaliranje kao zdrav, ekološki prihvatljiv i brz način prijevoza. Udruga štiti prava biciklista, potiče biciklizam i bori za poboljšanje biciklističke infrastrukture.</p> <p>Kontakt informacije: +385 98 923 2738 info@sindikاتبiciklista.hr press@sindikاتبiciklista.hr http://sindikاتبiciklista.hr</p>	HR
<p>Hrvatski biciklistički savez (HBS)</p> <p>Hrvatski biciklistički savez ili HBS je nacionalno nadležno tijelo za biciklističke utrke u Hrvatskoj. HBS je član Međunarodnog saveza biciklista (UCI) i Europskog saveza biciklista.</p> <p>Kontakt informacije: Trg Krešimira Ćosića 11, Zagreb, Hrvatska hbs@hbs.hr +385 (0)1 3012 347 www.hbs.hr/</p>	HR
<p>Udruga "Ruralni tandem"</p> <p>098 / 170 38 29 kontakt@rute.hr www.rute.hr</p>	HR
<p>Istra Bike</p> <p>Tel. 00385 (0) 52 / 452 500 Partizanska 5a, 52440 Poreč www.istria-bike.com</p>	HR

Relevantne organizacije za promociju biciklizma u Hrvatskoj	Jezik
Biciklistički klub Zadar Put Stanova 3, HR-23000 ZADAR 0981771801 neven.pavic1@zd.t-com.hr www.bkzadar.hr	HR
ATZ "Bilje Plus" HR-31327 BILJE, BARANJA +385 (0)31 750 264 www.biljeplus.hr info@biljeplus.hr	HR
Old timer klub "Biciklin" Bjelovarska cesta 18, 48000 Koprivnica www.biciklin.hr	HR
Blue Bike-ZagrebByBike +385 98 188 3344 info@zagrebbybike.com www.zagrebbybike.com	HR
BK "Dugo Selo" Domobraska 4, 10370 Dugo Selo 098/693-276 dragan.mikulic@bk-dugoselo.hr www.bk-dugoselo.hr	HR
Brdsko Biciklistički Klub „Grožnjan“ Trg Ruggiero Paladin 3, 52429 GROŽNJAN 098/927-3443 bbk.groznjan@gmail.com www.bbk-groznjan.com	HR
Biciklistički klub Osijek 2010 Josipa Jurja Strossmayera 235A, Osijek 098 933 73 73 info@bkosijek2010.hr www.bkosijek2010.hr	HR
Udruga "Panonija cikloturizam" www.pannoniabiketour.org	HR
Udruga "Pokreni se" +385 98 837 963 vjesku@gmail.com www.pokreni-se.hr	HR

Relevantne organizacije za promociju biciklizma u Hrvatskoj	Jezik
BK "Poreč" Mate Vlašića 6, Poreč 52440 bkporec@gmail.com www.bkporec.hr	HR
Klub mladih "Suvag" Ul. kneza Ljudevita Posavskog 10, Zagreb +385-1-4629 600 zagreb@suvag.hr www.suvag.hr	HR
Biciklistički klub "Timun" Osječka 28, 21000 Split info@bktimun.hr www.bktimun.hr	HR
Biciklistički klub "Titan" Gojka Šuška 2, HR - 34550 Pakrac +385 (0)95 906 29 01 info@bk-titan.hr www.bk-titan.hr	HR
SD Trickeri Pazin 52000 istra@trickeri.org www.trickeri.org	HR

Biciklistički koordinator

Jedan od načina za promicanje biciklizma u gradovima je i biciklistički koordinator. Zvanje biciklistički koordinator pomaže okupiti sva pitanja vezana za biciklizam kroz zadatak uključivanja biciklistički srodnih pitanja u procese planiranja i širenje koncepta biciklizma. U isto vrijeme biciklistički koordinator je i kontakt osoba za stanovnike za biciklistička pitanja te tako ljudi imaju realne šanse za brzo postizanje promjena u sustavu biciklističkog prometa na lokalnoj razini. Ovdje donosimo primjer iz Njemačke, s opisom radnog mjesta i odgovornosti biciklističkog koordinatora:

Provedba javnih aktivnosti kao što su biciklističke kampanje i jačanje odnosa s gradskim i državnim vlastima, kao i s pojedinim poduzećima;

- Zastupanje interesa biciklista u gradovima;
- Stvaranje novih ideja ili koncepata za okoliš, kvalitetu zraka i ekonomska razvojna pitanja koja se odnose na biciklizam;
- Potpora u području obrazovanja, sigurnosti i zaštiti biciklista i drugih sudionika u prometu;

- Podrška za povećanje broja ljudi koji hodaju ili voze bicikle;
- Promocija dodatnih koristi od biciklizma za gradski prometni sustav;
- Razvoj tiskanih i elektroničkih medijskih informacija koje sadrže važne vijesti i informacije za pješake i bicikliste;
- Planiranje i promocija biciklističkih događanja, konferencija i radionica;
- Predlaganje i osmišljanje biciklističkih ruta, biciklističkih traka i biciklističkih staza;
- Planiranje popravaka oštećenih cesta i nogostupa, stvarajući mjesta za parkiranje bicikla;
- Predlaganje propisa ili pravila ponašanja u prometu, kao što su ograničenja brzine ili novi znakovi zaustavljanja (kako bi se osigurala sigurnost pješaka i biciklista);
- Veza između grada i zakonodavaca na nacionalnoj razini, predlaganje potrebnih propisa koji će podržati potrebe pješaka i biciklista i ciljeva u biciklističkom programu.

Biciklistički koordinator može osigurati da čak i s malim proračunskim sredstvima i uz pomoć malih mjera interes biciklizma ostaje na prikladnoj razini, te da se potrebe biciklista uzimaju u obzir u svim gradskim projektima u području prometa / mobilnosti.

Lobiranje za biciklizam

Ako je grad vrlo motiviran za promicanje biciklizma, moguće je dobrovoljno preuzeti neke obveze, a time i lobiranje za kulturno okruženje usmjereno na biciklizam. Postoji nekoliko jakih međunarodnih organizacija i mreža koje pozivaju gradove da djeluju. Ovdje donosimo primjer Povelje Bruxellesa: (<http://www.ecf.com/manifesto/charter-of-brussels>)

Povelja Bruxellesa obvezuje gradove potpisnike na sljedeće:

- Postaviti cilj za 2020. godinu od najmanje 15% udjela biciklizma u prometu, te daljnji rast ako taj cilj već postignut;
- Postaviti cilj od 50% smanjenja broja biciklista koji izazivaju nesreće sa smrtnim posljedicama do 2020. godine;
- Uvoditi biciklistička parkirališta i primjenjivati mjere protiv krađe bicikala;
- Sudjelovati/pokretati projekte za povećanje vožnje bicikla u školu i na posao;
- Doprinijeti održivom turizmu ulaganjem u mjere za poboljšanje i povećanje biciklističkog turizma;
- Blisko surađivati s biciklističkim organizacijama, udruženjima biciklističkih tvrtki, industrije bicikla i drugim zainteresiranim stranama kao što su policija, stručnjaci, arhitekti i graditelji infrastrukture, kako bi se postigli ciljevi, te pozvati sve druge europske gradove da slijede naš primjer.

Stvaranje biciklističke kulture

Utvrđivanje i provedba biciklističke politike kao pomoć gradovima pri stvaranju ili unaprjeđivanje biciklističke kulture je zahtjevan zadatak. Ovim se pitanjem bavilo i nekoliko međunarodnih projekata, te su razrađeni i predstavljeni primjeri dobre prakse i preporuke za djelovanje na lokalnoj razini. Više o međunarodnim iskustvima možete pročitati u mobilne 2020: Priručnik o bicikliranju uključujući planiranje i promociju (2012).

Za vašu inspiraciju, evo nekih savjeta za razvoj biciklističke kulture²:

- Nemojte se usredotočiti samo na jednu kategoriju mobilnosti; kako biste definirali korištenje javnog prostora i potencijalne strategije za promjenu, važno je analizirati ponašanje korisnika svih različitih načina prijevoza.
- Uključite što je više moguće zainteresiranih strana, recite im ono što želite poduzeti i zašto.
- Potaknite biciklizam na razini planiranja tako da ga uvrstite u postojeće procese.
- Biciklizam je lokalna stvar i zahtijeva lokalni pristup. Posuđivanje ideja iz drugih gradova je super, ali prvo razmotrite svoj lokalni kontekst i budite svjesni da ćete neka rješenja možda trebati prilagoditi vašim potrebama.
- Gradovi moraju rješavati sukobe između pješaka i biciklista pomoću jasno odijeljenog prostora i info-kampanja.

23

6. Izvori za daljnje čitanje

Brojni dodatni izvori informacija mogu vam pomoći u razvoju biciklističke kulture na području vašega grada. Ovdje ćemo predstaviti neke izvore gdje ćete pronaći puno materijala za daljnje čitanje:

- Međunarodni projekt mobilne 2020 pokrenut je s ciljem stvaranja bike-friendly klime i veće mobilnosti na lokalnoj razini, u malim i srednje velikim gradovima diljem 11 zemalja Srednje i Istočne Europe, koji broje od 10 000 do 350 000 stanovnika. Web stranica projekta Mobile 2020: www.mobile2020.eu
- Dodatni izvor: Priručnik o bicikliranju uključujući planiranje i promociju (2012) dostupan na: www.mobile2020.eu
- Portal urbane mobilnosti ELTIS olakšava razmjenu informacija, znanja i iskustava u području urbane mobilnosti u Europi. Stvoren prije više od 10 godina, ELTIS je sada glavni portal o urbanoj mobilnosti u Europi. www.eltis.org
- Europska federacija biciklista (ECF) krovni je savez nacionalnih biciklističkih udruženja u Europi. ECF internet stranica: www.ecf.com

